

Protokół

z siódmego posiedzenia Grupy Roboczej do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w dniu 24 maja 2018r.

W dniu 24 maja 2018 roku w gmachu Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi odbyło się siódme posiedzenie Grupy Roboczej do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. Zgodnie z zarządzeniem nr 59 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 września 2015 r. w sprawie powołania Grupy Roboczej do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, w posiedzeniu wzięli udział przedstawiciele jednostki centralnej KSOW i jednostek regionalnych KSOW, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwa Finansów, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, Krajowej Rady Izb Rolniczych, Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, Ochotniczej Straży Pożarnej oraz Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Warszawie, pełniącego obowiązki sekretarza Grupy. Lista obecności uczestników posiedzenia stanowi załącznik nr 1 do protokołu.

Ad 1. Pan Ryszard Kogut, Zastępca Dyrektora Biura Pomocy Technicznej MRiRW, Zastępca Przewodniczącego GR ds. KSOW otworzył posiedzenie, powitał uczestników VII posiedzenia Grupy Roboczej ds. KSOW i przeprosił w imieniu Pana Ministra Ryszarda Zarudzkiego za nieobecność z powodu wyjazdu służbowego.

Następnie Pan Dyrektor Kogut przedstawił porządek obrad i poinformował o wprowadzeniu do porządku obrad wystąpienia Pana Pawła Krzeczunowicza, Dyrektora Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Warszawie, Jednostka Centralna KSOW na temat konkursu na najlepsze praktyki w ramach współpracy nordycko-bałtyckiej. Kolejną zmianą w porządku obrad była zmiana kolejności prezentacji. Najpierw była przedstawiona zmiana w Strategii Komunikacji PROW 2014-2020 a następnie przedstawiona została propozycja zmian w Planie Działania KSOW na lata 2014-2020 oraz dyskusja dotycząca zmiany Planu Działania KSOW i głosowanie nad uchwałą w sprawie akceptacji zmiany Planu Działania KSOW na lata 2014-2020. Do zaproponowanych zmian w porządku obrad nie zgłoszono uwag. W dalszej kolejności obrad Pan Dyrektor Kogut zarządził głosowanie za przyjęciem zmienionego porządku obrad, który został przyjęty przez aklamację.

Spotkanie przebiegało według następującego porządku:

1. Otwarcie posiedzenia. Przedstawienie i przyjęcie porządku obrad oraz przyjęcie protokołu z szóstego posiedzenia Grupy Roboczej ds. KSOW z dnia 20 grudnia 2017 r.
2. Informacja dotycząca konkursu na najlepsze praktyki w ramach współpracy nordycko-bałtyckiej – *Paweł Krzeczunowicz dyrektor, Jednostka Centralna KSOW, CDR Oddział w Warszawie.*
3. Sprawozdanie roczne z realizacji Planu Działania KSOW na lata 2014 - 2020 za rok 2017 - *Krzysztof Kwiatkowski, JC KSOW, CDR Oddział w Warszawie*

Dyskusja i głosowanie nad uchwałą w sprawie projektu sprawozdania rocznego z realizacji Planu Działania KSOW na lata 2014-2020 za rok 2017.

4. Podjęcie uchwał:
  - w sprawie zmiany Uchwały nr 1 GR ds. KSOW z dnia 12.10.2015 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu Grupy Roboczej ds. KSOW;
  - w sprawie zmiany Uchwały nr 6 GR ds. KSOW z dnia 12.10.2015 r. w sprawie powołania grupy tematycznej do spraw innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich.
5. Prezentacja dwuletniego Planu operacyjnego KSOW na lata 2018 - 2019 – *Krzysztof Kwiatkowski, JC KSOW, CDR Oddział w Warszawie*
  - Opinie grup tematycznych na temat Planu operacyjnego KSOW na lata 2018 - 2019 w zakresie ich kompetencji:
    - *Henryk Skórnicki, Przewodniczący Grupy Tematycznej ds. innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich;*
    - *w zastępstwie Przewodniczącego GTL - Paweł Krzeczunowicz Dyrektor, JC KSOW, CDR Oddział w Warszawie*

Dyskusja i głosowanie nad uchwałą w sprawie akceptacji dwuletniego Planu operacyjnego KSOW na lata 2018-2019.
6. Prezentacja zmian w Strategii Komunikacji PROW 2014 - 2020 – *Ryszard Kogut, Zastępca Dyrektora, IZ BPT MRiRW.*
7. Propozycja zmian w Planie Działania KSOW na lata 2014 - 2020 – *Sylwia Strzeżysz, IZ BPT MRiRW.*

Dyskusja dotycząca zmiany Planu Działania KSOW na lata 2014-2020 i głosowanie nad uchwałą w sprawie akceptacji zmiany Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
8. Wolne wnioski, sprawy różne.
9. Podsumowanie i zakończenie posiedzenia.

Po przyjęciu porządku obrad **Pan Ryszard Kogut** poprosił członków Grupy Roboczej o przyjęcie w drodze głosowania protokołu z poprzedniego posiedzenia w dniu 20 grudnia 2017 r., który był opiniowany w terminie i z zachowaniem trybu przewidzianego w regulaminie Grupy Roboczej ds. KSOW. Protokół został przyjęty jednogłośnie, tj. spośród 43 osób uprawnionych, w głosowaniu udział wzięło 27 osób, za było - 27 osób, przeciw - 0, nikt nie wstrzymał się od głosu.

Ad 2. Zgodnie z porządkiem obrad **Pan Dyrektor Paweł Krzeczunowicz** z Jednostki Centralnej KSOW przedstawił informację dotyczącą *Konkursu na najlepsze praktyki rozwoju obszarów wiejskich i obszarów przybrzeżnych w ramach Nordycko-Bałtyckiej współpracy.* Konkurs został zorganizowany przez współpracujące ze sobą krajowe sieci obszarów wiejskich basenu Morza Bałtyckiego. Konkurs dotyczył inicjatyw, projektów lub inwestycji na rzecz rozwoju zarówno obszarów wiejskich jak i obszarów przybrzeżnych finansowanych zarówno z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) jak

i z Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR) w ramach dwóch perspektyw finansowych – poprzedniej 2007-2013 i obecnej 2014-2020. Konkurs koordynowała Szwedzka Sieć Obszarów Wiejskich. Dwuetapowy konkurs został ogłoszony w styczniu 2018 r. i miał na celu pokazanie znaczenia projektów, które doprowadziły do poprawy warunków życia i możliwości rozwoju na obszarach wiejskich i przybrzeżnych, dotyczyły upowszechniania dobrych praktyk, wiedzy i promowania współpracy w ramach regionu Morza Bałtyckiego. W pierwszym etapie konkursu spośród nadesłanych do JC KSOW zgłoszeń wybrano 3 najlepsze projekty, które przekazano do koordynatora. W drugim etapie osoby, zarządzające poszczególnymi sieciami wybrały finalistów po jednym projekcie z każdego kraju. Nagrodą było uczestnictwo finalistów w Szwedzkim Parlamencie Wiejskim. Dzień przed Parlamentem Wiejskim przedstawiciele krajowych sieci obszarów wiejskich wytypowali trzech laureatów konkursu tj. projekty: z Estonii, z Finlandii i z Polski. Polski projekt pt. „Północny Szlak Rybacki wraz z utworzeniem Centrów Promocji i Edukacji (LGR Wielkie Jeziora Mazurskie)” sfinansowany był z funduszu morskiego na lata 2007-2013. Pan Dyrektor Krzeczunowicz wyraził zadowolenie, że nie tylko udało się wybrać projekty w Polsce ale również jeden projekt został laureatem. Opisy nagrodzonych projektów, w tym polskiego, zostały umieszczone na portalu KSOW pod linkiem: <http://ksow.pl/news/entry/13331-projekt-z-polski-wsrod-laureatow-konkursu-nor.html> Podsumowując Pan Dyrektor Krzeczunowicz zauważył, że bardzo trudno było zachęcić wykonawców projektów aby zgłosili się do konkursu. Konkurs był ogłoszony zarówno na stronie internetowej KSOW jak i na stronie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Dzięki inicjatywie Ministerstwa była także informacja o konkursie w telewizji polskiej. Wpłynęło jedynie 10 propozycji, w porównaniu z innymi krajami gdzie było zgłoszonych do konkursu po kilkadziesiąt projektów. W związku z tym należy zachęcać prowadzących projekty do promowania swoich osiągnięć w Polsce. Jest to już drugi konkurs, który miał miejsce w ramach współpracy nordycko-bałtyckiej a także drugi, w którym projekt z Polski został wyróżniony. W 2013 roku odbył się konkurs na najlepszy projekt współpracy transnarodowej w ramach LEADER, gdzie również został wyróżniony polski projekt. Taki wynik trudno będzie utrzymać jeżeli wniosków ze strony projektodawców będzie mało. W 2020 roku nordycko-bałtycka sieć obszarów wiejskich planuje ponownie zorganizować konkurs obejmujący obecny okres programowania 2014-2020, dlatego też należy zachęcić realizatorów projektów do udziału w konkursie. Jednym z kluczowych zadań Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich jest upowszechnianie dobrych praktyk, to jest element nad którym należy pracować wspólnie i pierwszym dużym zadaniem będzie zmiana portalu KSOW. Obecnie strona nie jest wystarczająco funkcjonalna. Prowadzone są rozmowy z Ministerstwem, żeby dokonać zmiany funkcjonalności portalu jeszcze w tym roku ale żeby to wykonać dobrze to należy podjąć współpracę na poziomie wojewódzkim. W czerwcu zaplanowano spotkanie, którego celem jest wypracowanie wspólnych założeń/wniosków koniecznych do poprawy funkcjonalności portalu.

Następnie Pan Dyrektor Krzeczunowicz wracając do zagadnienia promocji współpracy międzynarodowej przypomniał, że w ramach LEADER-a ukazała się w kilku językach, w tym w języku polskim, publikacja, w której zaprezentowani zostali uczestnicy konkursu z 2013 r. Jest to jeden z elementów promocji osiągnięć sfinansowanych w ramach funduszy unijnych, ale także jest to cenne, ponieważ tacy projektodawcy są potem poszukiwani do współpracy

międzynarodowej. Opisy wszystkich 19 nominowanych do konkursu projektów z Estonii, Finlandii, Litwy, Łotwy, Niemiec, Szwecji i Polski dostępne są na portalu KSOW. Pan Dyrektor Krzeczunowicz wyraził nadzieję, że wspólnie uda się zachęcić projektodawców z Polski, żeby swoje operacje promowali na tego typu imprezach.

Ad 3. W dalszej części posiedzenia Pan Krzysztof Kwiatkowski z Jednostki Centralnej KSOW, przedstawił Sprawozdanie roczne z realizacji Planu Działania KSOW na lata 2014 - 2020 za rok 2017 (stan na 31.12.2017). Sprawozdanie zawierało informację na temat: przebiegu realizacji działań KSOW oraz priorytetów PROW w ujęciu finansowym i ilościowym, w szczególności liczbę i wartość złożonych wniosków, zawartych umów oraz zrealizowanych operacji w ramach działań i priorytetów; efektów realizacji działań dwuletniego Planu operacyjnego w ujęciu ilościowym (wskaźniki monitorowania zgodne ze Wspólną Statystyką Sieci w UE); efektów realizacji Planu Działania w ujęciu jakościowym; przeprowadzonych kontroli w zakresie funkcjonowania KSOW oraz realizacji Planu Działania; efektów realizacji zadań z zakresu informowania o Programie – kroki podjęte w celu zapewnienia upowszechnienia programu zgodnie z art. 66 ust. 1, lit. i rozporządzenia 1305/2013; sprawozdania z działalności grup roboczych i tematycznych w 2017 r.

Po wysłuchaniu prezentacji Pana Krzysztofa Kwiatkowskiego Pan Dyrektor Kogut zaprosił uczestników do dyskusji w sprawie sprawozdania rocznego z realizacji Planu Działania KSOW na lata 2014-2020 za rok 2017. Na wstępie Pan Ryszard Kogut nawiązując do przedstawionej informacji odnośnie wykorzystania limitu środków, który został określony dla poszczególnych podmiotów w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 listopada 2017 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie określenia wysokości limitów środków dostępnych w ramach schematów pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020, poinformował, że jednostki wsparcia sieci zostały poproszone o przekazanie danych zaktualizowanych za ostatnie lata od 2015 r. w tym prognozę na rok 2019. Dane te zostaną poddane ponownej analizie w zakresie absorpcji środków w ramach przyjętych założeń, pod względem wykorzystania limitów w całości oraz w podziale na operacje własne i partnerskie. Z analizy, która została przeprowadzona wcześniej na podstawie informacji uzyskanych z jednostek wsparcia wynika, że było duże zainteresowanie partnerów KSOW konkursem nr 2, który był przeprowadzony 2018 r. i operacje są już realizowane. Jeśli chodzi o środki finansowe to zgłoszone operacje w ramach konkursu przekraczały o przeszło 25% przyjętą alokację dla wszystkich podmiotów. Oczywiście wyglądało to różnie w zależności od rodzaju podmiotów, które dokonywały naboru tych operacji, jak również od rodzaju operacji, czy były to operacje w ramach działań podstawowych 1 - 9 czy też operacje w ramach działań dodatkowych 9 - 13. Obecnie zwrócono się do jednostek o przekazanie danych, na podstawie których dokonana zostanie ponowna analiza i w oparciu o tę analizę zostanie podjęta decyzja, czy faktycznie jest potrzeba dokonania zmian w rozporządzeniu o limitach, żeby zmienić relacje operacji własnych do partnerskich. Pan Dyrektor Kogut zachęcił uczestników posiedzenia do podejmowania działań, które będą mobilizować partnerów KSOW do większej aktywności jeśli chodzi o składanie wniosków. Ministerstwo ma świadomość, że złożone wnioski nie zawsze przekładają się na podpisane umowy, ponieważ czasami w wyniku weryfikacji wniosków o wybór operacji część operacji nie zostanie zakwalifikowana do realizacji.

Następnie Pani Aneta Gajger przedstawiciel Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego zabrała głos odnośnie wykorzystania środków, wyjaśniła, że co roku jest skrócony termin realizacji operacji, ponieważ konkurs ogłaszany jest na początku roku. Zapytała czy w 2018 roku planowane jest ogłoszenie trzeciego konkursu aby partnerzy mieli dłuższy czas na realizację swoich operacji, co bezpośrednio przełoży się również na wykorzystanie środków.

Pan Dyrektor Kogut odpowiadając na pytanie Pani Dyrektor Gajger poinformował, że zamiarem Instytucji Zarządzającej jest aby w czwartym kwartale tego roku ogłosić konkurs nr 3 na realizację operacji w roku 2019. Nadmienił także, że są dokonywane kolejne zmiany ustawy ROW, które warunkują moment ogłoszenia kolejnego naboru wniosków partnerskich. IZ dołoży wszelkich starań aby konkurs nr 3 został ogłoszony w IV kwartale 2018 r. tak aby partnerzy KSOW dysponowali dłuższym czasem na realizację operacji.

Pani Anna Dybowska z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko - Pomorskiego odnosząc się do wypowiedzi Pana Dyrektora Koguta postulowała o weryfikację podziału środków na poszczególne działania KSOW. W październiku 2017 r została zweryfikowana wielkość środków na działania dodatkowe w wyniku czego, np. w woj. kujawsko-pomorskim w działaniu 10 oraz w działaniu 13 do dyspozycji partnerów pozostało 20 tys. zł, czego efektem było mało wniosków partnerskich, ponieważ partnerzy widząc mały limit środków nie składali wniosków. Kujawsko - Pomorska Jednostka Regionalna postulowała do IZ aby wykorzystać te środki w działaniach podstawowych, ale nie było na to zgody. W związku z tym już na początku nie wykonano budżetu, który zaplanowano w Planie Działania i jeżeli taka sytuacja będzie się powtarzać to z roku na rok pieniądze te nie będą wykorzystywane, chociaż JR planuje poziom środków, który jest nieco wyższy niż podział przyznany jednostce. Jeżeli IZ chce dokonać jakiejś korekty, to należy pozwolić jednostkom regionalnym wykorzystać środki w działaniach podstawowych i zwiększyć limity w tych działaniach wtedy partnerzy będą ubiegać się o większe środki w działaniach od 4 do 9. W województwie kujawsko – pomorskim nie występuje problem niewykorzystania środków zgodnie z zaleceniami, więc tutaj nie ma obawy, że będzie to niezgodne z wytycznymi. Nie mniej jednak od dwóch lat partnerzy nie wykorzystują przyznanych środków. Zauważono, że małe podmioty nie składają wniosków ze względu na konieczność sfinansowania operacji. Można wspomagać małe organizacje wiejskie realizując projekty własne na zasadach konkursów dostępnych dla takich organizacji. Jednak żeby zwiększyć zaangażowanie partnerów musimy mieć w tym momencie większą pulę pieniędzy na operacje własne. Nie znaczy to jednak, że województwo wykorzystuje te środki na zadania urzędu marszałkowskiego, tylko realizuje przedsięwzięcia dostępne dla innych podmiotów na zasadach innych niż prefinansowanie projektów przez małych partnerów. W opinii jednostki korekta procentowego udziału i zmniejszenie środków dla partnerów na rzecz operacji własnych wcale nie oznacza, że organizacje wiejskie będą pozbawione dostępu do tych pieniędzy, one dostępną do tych pieniędzy uzyskają na innych zasadach, a nie na zasadach refundacji.

Pan Dyrektor Kogut odnosząc się do wypowiedzi Pani Dybowskiej doprecyzował, że jeśli chodzi o konkurs nr 2/2018 dotyczący operacji partnerskich to zgodnie z dokumentacją konkursową była możliwość przesuwania środków w ramach grupy działań podstawowych

i w ramach grupy działań dodatkowych z możliwością przesunięcia środków z grupy działań dodatkowych do grupy działań podstawowych. Pan Dyrektor Kogut przypomniał, że po otrzymaniu danych z jednostek, zostaną one przeanalizowane i na podstawie informacji z dwóch ostatnich konkursów, będzie można podejmować działania zmierzające do dokonania zmian w rozporządzeniu o limitach. IZ jest zainteresowana wykorzystaniem środków.

W związku z brakiem dalszych głosów w dyskusji na temat ww. sprawozdania Pan Ryszard Kogut zarządził głosowanie nad Uchwałą nr 28 Grupy Roboczej do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich z dnia 24 maja 2018 roku w sprawie rocznego sprawozdania z realizacji Planu Działania KSOW na lata 2014-2020 za rok 2017. Spośród 43 osób uprawnionych w głosowaniu udział wzięło 27 osób, za głosowało - 27 osób, przeciw - 0, wstrzymało się - 0. Uchwała została przyjęta. Uchwała stanowi załącznik nr 2 do protokołu.

Ad 4 Kolejnym punktem posiedzenia było podjęcie uchwały w sprawie zmiany Uchwały nr 1 GR ds. KSOW z dnia 12.10.2015 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu Grupy Roboczej ds. KSOW, tym samym przyjęcie Uchwały nr 29 Grupy Roboczej ds. KSOW w sprawie zmiany załącznika nr 1 do Regulaminu Grupy Roboczej do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

Pan Ryszard Kogut wyjaśnił, że uchwała ta ma charakter porządkujący, w związku z tym, że Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie przejęło funkcję i zadania Jednostki Centralnej KSOW i tym samym jest potrzeba dokonania zmian w załączniku nr 1 do uchwały nr 1 Grupy Roboczej ds. KSOW. Zmiana polega na tym, że rachunek kosztów podróży jest przedkładany do CDR a nie jak było wcześniej do Fundacji FAPA.

W związku z tym Pan Dyrektor Kogut zarządził głosowanie niniejszej uchwały. W wyniku głosowania przyjęto Uchwałę nr 29 Grupy Roboczej ds. KSOW z dnia 24 maja 2018 r. w sprawie zmiany załącznika nr 1 do Regulaminu Grupy Roboczej do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. Spośród 43 osób uprawnionych w głosowaniu udział wzięło 27 osób, za głosowało - 27 osób, przeciw - 0, wstrzymało się - 0. Uchwała stanowi załącznik nr 3 do protokołu.

Następnie zgodnie z porządkiem obrad Pan Dyrektor Kogut przedstawił do procedowania Uchwałę nr 30 w sprawie zmiany Uchwały nr 6 Grupy Roboczej ds. KSOW z dnia 12.10.2015 r. w sprawie powołania grupy tematycznej do spraw innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Niniejsza zmiana polegała przede wszystkim na zwiększeniu liczby podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie biorąc pod uwagę Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) nr 240/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych. Ponadto w składzie grupy tematycznej zwiększono reprezentację przedstawicieli nauki – potencjalnych partnerów tworzących grupy operacyjne. Kolejna zmiana miała charakter porządkujący polegający na zastąpieniu Fundacji FAPA na Centrum Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Brwinowie. Zmiana ta wynika stąd, że zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 września 2017 r., od dnia 1 stycznia 2018 r. funkcję jednostki centralnej KSOW pełni Centrum Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Brwinowie.

W wyniku głosowania przyjęto Uchwałę nr 30 Grupy Roboczej ds. KSOW z dnia 24 maja 2018 r. w sprawie zmiany uchwały nr 6 z dnia 12 października 2015 r. dotyczącej powołania grupy tematycznej do spraw innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Spośród 43 osób uprawnionych w głosowaniu udział wzięło 27 osób, za głosowało - 27 osób, przeciw - 0, wstrzymało się - 0. Uchwała stanowi załącznik nr 4 do protokołu.

Ad 5. W następnym punkcie programu Pan Krzysztof Kwiatkowski przedstawił dwuletni Plan operacyjnego KSOW na lata 2018-2019.

Prezentacja dotyczyła operacji zgłoszonych do realizacji w ramach dwuletniego Planu operacyjnego KSOW na lata 2018-2019. Pan Krzysztof Kwiatkowski przedstawił informacje dotyczące operacji w podziale na operacje Jednostek regionalnych KSOW, Instytucji Zarządzającej i Jednostki Centralnej, Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie wraz z Wojewódzkimi Ośrodkami Doradztwa Rolniczego. Omówił zgłoszone operacje w podziale na poszczególne działania KSOW oraz w podziale na priorytety PROW. W dalszej części wypowiedzi przedstawił dane dotyczące operacji partnerów KSOW zgłoszone do realizacji w ramach konkursu nr 2/2018. Limit środków przeznaczonych na operacje Partnerów KSOW złożonych do Jednostek regionalnych oraz Jednostki Centralnej KSOW został wykorzystany w 83,09 %, natomiast limit środków przeznaczonych na operacje w ramach SIR złożonych do WODR oraz CDR został wykorzystany na poziomie 82,42%. Następnie przedstawił informacje dotyczące operacji własnych jednostek wsparcia sieci. Na zakończenie omówił operacje złożone w ramach Planu komunikacyjnego podmiotów wdrażających PROW na lata 2014-2020.

Po zakończeniu prezentacji Pan Krzysztof Kwiatkowski zgłosił drobne zmiany do Planu komunikacyjnego na lata 2018 - 2019, względem planu, który został przesłany członkom GR ds. KSOW. Korekty dotyczą nazwy/tytułu operacji w przypadku samorządu województwa podkarpackiego i samorządu województwa zachodniopomorskiego oraz formy realizacji operacji w przypadku samorządu województwa lubuskiego. Z uwagi na fakt, że zmiany te nie dotyczą kwot, liczby operacji ani wskaźników Pan Kwiatkowski zaproponował przyjęcie Planu operacyjnego bez oddzielnego przegłosowania ww. drobnych zmian.

Pan Ryszard Kogut podziękował Panu Kwiatkowskiemu i poinformował, że na posiedzenie grupy dołączył Pan Krzysztof Rodzik Szef Gabinetu politycznego Ministra Jurgieła, który do tej pory pełnił funkcję Zastępcy Przewodniczącego Grupy Roboczej ds. KSOW i oddał głos Panu Krzysztofowi Rodzikowi. Pan Krzysztof Rodzik powiedział, że operacje złożone do JC były interesujące i zwrócił się do uczestników spotkania z prośbą o ocenę zakończonego konkursu nr 2/2018 dla Partnerów KSOW oraz przedstawienie doświadczeń, na podstawie których zostanie przeprowadzona przez Biuro Pomocy Technicznej MRiRW analiza i przegląd warunków wnioskowania o finansowanie KSOW przed ogłoszeniem kolejnego konkursu.

Pan Ryszard Kogut nawiązał do dyskusji dotyczącej sprawozdania rocznego z realizacji Planu Działania, w której pojawiła się prośba o jak najszybsze ogłoszenie nowego konkursu dla partnerów na rok 2019 jeszcze w 2018 r. BPT poinformowało, że planuje ogłoszenie kolejnego konkursu w czwartym kwartale br.

Następnie Pan Krzysztof Janiak, Zastępca Dyrektora CDR w Brwinowie podziękował Panu Rodzikowi, poprzedniemu Dyrektorowi BPT za organizację całości konkursu nr 2/2018 a także pracownikom Oddziału w Warszawie Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, którzy bardzo płynnie weszli w cały proces naboru i weryfikacji wniosków. Pan Dyrektor Janiak podziękował także przedstawicielom samorządów za dobrą współpracę z Jednostką Centralną KSOW oraz potwierdził, że operacje Partnerów KSOW wdrażane w 2018 r. są bardzo ciekawe i trzeba je promować. Podkreślił wagę działań informacyjno – promocyjnych zarówno JC KSOW jak i Jednostek regionalnych, w celu pokazania osiągnięć oraz znaczenia realizowanych operacji nie tylko w ujęciu ilościowych ale także jakościowym.

Pan Dyrektor Rodzik zwrócił się ponownie z prośbą o przekazane własnych spostrzeżeń odnośnie konkursu nr 2/2018 dla partnerów KSOW.

Głos w tej sprawie zabrała Pani Aneta Gajger, która przypomniała, że partnerzy KSOW mają za krótki czas na realizację operacji, zwróciła się ponownie z prośbą o przyspieszenie ogłoszenia o konkursie na kolejny rok aby można było realizować operacje od początku roku, dlatego że w pierwszym kwartale odbywają się wyjazdy, duże targi jak Grune Woche, BIOFACH i partnerzy nie mają możliwości złożenia wniosków i dofinansowania wyjazdów. Pani Gajger zwróciła się z pytaniem, jakich zmian będzie dotyczyła procedowana ustawa ROW i czy będą miały wpływ na zmianę terminów ogłoszenia następnych konkursów oraz zapytała czy pomimo konkursu dla partnerów, projekty własne można realizować od stycznia.

Pan Ryszard Kogut poinformował, że procedowana ustawa ROW była już w uzgodnieniach wewnątrzresortowych i zostanie przekazana do uzgodnień zewnętrznych. Wyraził nadzieję, że zmieniona ustawa zostanie uchwalona i podpisana na przełomie października i listopada. Ponieważ w przypadku KSOW zmiana dotyczy przeniesienia zadań dot. oceny merytorycznej realizowanych przez Instytucję Zarządzającą do JC, BPT nie czekając na zmianę ustawy rozpocznie prace nad przygotowaniem dokumentacji konkursowej i dołoży wszelkich starań aby konkurs został ogłoszony w 2018 r.

Pani Aneta Gajger zadała pytanie w zakresie dokumentacji konkursowej czy jest przewidziana zmiana formularza wniosku o wybór operacji, dlatego że partnerzy niejednokrotnie zwracali uwagę, że opisy są powtarzane raz w odniesieniu do celu raz w odniesieniu do priorytetu, a raz w odniesieniu do działania czy celów szczegółowych. Pani Gajger zapytała czy można uprościć formularz wniosku, w którym partner zaznaczał by punkty dotyczące priorytetu, celu, działania, tematów, natomiast sam opis operacji był by jedną spójną informacją. Ułatwi to partnerom przygotowanie wniosku o wybór operacji, a jednostkom jego weryfikację.

Pan Dyrektor Kogut poinformował, że jeśli chodzi o prace nad dokumentacją konkursową to wzorem roku poprzedniego, BPT zwróci się z prośbą o uwagi i komentarze do dokumentacji. Przypomniał, że w zeszłym roku część uwag była rozbieżna, część instytucji chciała doszczegółowienia pewnych informacji we wniosku o wybór operacji z tego względu, że mieli problem z oceną wniosku i dlatego w pewnych częściach wnioski zostały rozbudowane. Jeżeli BPT otrzyma informacje, że pewne elementy są zbędne i nadmierne do dokonania właściwej oceny wniosku o wybór operacji to BPT zrezygnuje z tych elementów. Należy wysłuchać wszystkie podmioty w tej sprawie.

Następnie Pan Ryszard Kogut zgodnie z programem obrad, oddał głos Panu Henrykowi Skórnickiemu, Przewodniczącemu Grupy Tematycznej ds. innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, który przedstawił informację z prac Grupy Tematycznej ds. innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich przy Grupie Roboczej ds. KSOW oraz opinię grupy tematycznej na temat Planu operacyjnego KSOW na lata 2018-2019 w zakresie kompetencji tej grupy. Dyrektor Skórnicki poinformował, że Grupa Tematyczna ds. innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich pozytywnie zaopiniowała Plan operacyjny na lata 2018-2019 dla działań: „Poszukiwanie partnerów KSOW do współpracy w ramach działania „Współpraca”, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 13 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRROW w ramach PROW na lata 2014 - 2020 oraz ułatwianie tej współpracy” oraz „Działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla doradców i służb wspierających wdrażanie innowacji na obszarach wiejskich” (Uchwała nr 10 Grupy Tematycznej ds. innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich działającej przy Grupie Roboczej do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich z dnia 23 maja 2018 r.).

W dalszej kolejności Pan Ryszard Kogut poprosił Pana Pawła Krzeczunowicza w zastępstwie Przewodniczącego Grupy Tematycznej ds. podejścia LEADER o przedstawienie opinii grupy na temat Planu operacyjnego KSOW na lata 2018-2019 w zakresie kompetencji tej grupy. Pan Dyrektor Krzeczunowicz poinformował, że Grupa Tematyczna ds. podejścia LEADER pozytywnie zaopiniowała Plan operacyjny na lata 2018-2019 w zakresie działania 4 „Szkolenia i działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla Lokalnych Grup Działania, w tym zapewnienie pomocy technicznej w zakresie współpracy międzyterytorialnej i transnarodowej” (Uchwała Nr 10 Grupy tematycznej ds. podejścia LEADER działającej przy Grupie Roboczej do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich z dnia 23 maja 2018 r.).

Następnie Pan Ryszard Kogut zaprosił uczestników do dyskusji w sprawie dwuletniego Planu operacyjnego KSOW na lata 2018-2018.

Głos zabrała Pani Beata Adamska z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego zwróciła się z pytaniem, kiedy będzie można spodziewać się aktualizacji Planu komunikacyjnego na lata 2018-2019 gdyż pojawiła się potrzeba przeprowadzenia szkolenia potencjalnych beneficjentów i czy można zrealizować to szkolenie w najbliższym czasie, a wprowadzić je do ww. Planu komunikacyjnego na etapie zmiany.

Pan Dyrektor Kogut wyjaśnił, że Plan operacyjny, w tym Plan komunikacyjny jest przyjmowany na obecnym posiedzeniu, zatem w najbliższym czasie nie są planowane jego zmiany. Jednakże zmiana Planu operacyjnego, w tym Planu komunikacyjnego może zostać dokonana na wniosek m.in. jednostki regionalnej. Zatem jeśli zajdzie taka potrzeba zostanie wszczęty proces zmiany dwuletniego Planu operacyjnego o czym zostaną poinformowane wszystkie zainteresowane podmioty. Na pewno będzie taka zmiana dokonana w związku z tym, że ARiMR nie zgłosiła na wcześniejszym etapie operacji do realizacji w ramach Planu komunikacyjnego.

Z uwagi na brak dalszych głosów Pan Dyrektor Kogut zarządził głosowanie nad Uchwałą nr 31 Grupy Roboczej do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich z dnia 24 maja 2018 r. w sprawie akceptacji dwuletniego Planu operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2018-2019. W wyniku głosowania przyjęto Uchwałę nr 31 (załącznik nr 5 do protokołu).

Spośród 43 osób uprawnionych w głosowaniu udział wzięło 27 osób, za głosowało - 27 osób, przeciw - 0, wstrzymało się - 0.

Pan Ryszard Kogut podziękował wszystkim obecnym na posiedzeniu za wszelkiego rodzaju uwagi, które wpływały do BPT na etapie konkursu dla Partnerów KSOW.

Ad 6. W dalszej części posiedzenia Pan Dyrektor Ryszard Kogut przedstawił prezentację dotyczącą zmian w Strategii Komunikacji PROW 2014-2020. Proponowane zmiany wynikają z analizy wniosków i rekomendacji z badania „Ocena wskaźników rezultatu i oddziaływania Strategii komunikacji PROW 2014-2020” przeprowadzonego w grudniu 2017 r. na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i dotyczą:

- usunięcia celu 5 *poszerzenie grupy zainteresowanych PROW, dotarcie z przekazem do grup nastawionych niechętnie lub krytycznie do Funduszy Europejskich (w tym PROW), przełamanie negatywnych stereotypów dotyczących życia na obszarach wiejskich – ze względu na fakt, iż częściowo adresuje te same problemy, co pozostałe cele 1 - 4, a częściowo uległ dezaktualizacji;*
- aktualizacji w zakresie wskaźników produktu, które są raportowane w Sprawozdaniu z realizacji operacji;
- zmiany wskaźników rezultatu wraz ze wskazaniem ich wartości docelowych;
- zmiany wskaźników oddziaływania wraz ze wskazaniem ich wartości docelowych;
- zmniejszenia liczby działań (z 9 do 5 działań, w związku z usunięciem działania 9 i skumulowaniu działań);
- dodania do opisu części 4.3 *Opis roli Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (s. 39-40 Strategii)* zdania: „Z uwagi na rolę KSOW dla działań informacyjno-promocyjnych PROW 2014-2020 należy dalej zapewniać sieci odpowiednie finansowanie, a także przeprowadzić badania ewaluacyjne dotyczące działalności KSOW, realizacji jej celów, Planu Działania i Planów operacyjnych”;
- modyfikacji w zakresie podmiotu realizującego działanie, grupy docelowej, narzędzi komunikacji - w związku z redukcją liczby działań;
- aktualizacji w zakresie podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii (np. zmiana z ARR na KOWR);
- aktualizacji sprawozdawczości, ewaluacji i oceny pod kątem zgodności z przyjętymi systemami i Planem Działania KSOW;
- dodania krótkiej informacji o pracach nad zmianą Strategii komunikacji PROW 2014-2020.

Ad 7. W dalszej części posiedzenia, zgodnie z porządkiem obrad, Pani Sylwia Strzeżysz z BPT MRiRW, przedstawiła propozycję zmian w Planie Działania KSOW na lata 2014-2020.

Zmiany w Planie Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 dotyczą:

- uproszczeń w rozdziale *Zakres i tryb sporządzania informacji i sprawozdań z realizacji planów* dotyczącej półrocznej informacji z realizacji dwuletniego Planu operacyjnego,

sprawozdania dwuletniego z realizacji dwuletniego Planu operacyjnego, sprawozdania rocznego z realizacji Planu Działania;

- drobnych poprawek w opisie działań, min. w opisie form dodano słowo „w szczególności”;
- poprawek redakcyjnych tytułów rozdziałów;
- ujednolicenia zapisów w innych częściach Planu Działania KSOW na lata 2014-2020.

Pani Sylwia Strzeżysz poinformowała, że informacja półroczna z realizacji dwuletniego Planu operacyjnego wg stanu na 30 czerwca 2018 r. będzie już przygotowywana na nowym wzorze.

Następnie Pan Dyrektor Kogut zaprosił uczestników do dyskusji w sprawie zmiany Planu Działania KSOW na lata 2014-2020. Pan Ryszard Kogut dodał, że w materiałach przekazanych do członków Grupy Roboczej w projekcie zmiany Planu Działania KSOW 2014-2020 w działaniach 4, 6, 9-11 i 13 został usunięty temat „upowszechnianie wiedzy w zakresie innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich”, w celu dostosowania do zapisów w konkursie dla Partnera KSOW. Natomiast po uwagach od niektórych podmiotów, BPT doszło do wniosku, że w przypadku operacji własnych nie jest zasadnym usuwanie tego tematu w przypadku działań 4, 6, 9-11 i 13. Dlatego też Pan Dyrektor Kogut poinformował, że głosowanie odbędzie się nad Planem Działania KSOW 2014-2020, w którym został przywrócony temat „upowszechnianie wiedzy w zakresie innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich” w ww. działaniach KSOW, z uwagi na potrzeby tematyczne wynikające z realizacji operacji własnych. W przypadku operacji partnerskich wprost z rozporządzenia KSOW wynika, że tylko operacje w zakresie SIR są punktowane w tym temacie, natomiast w przypadku pozostałych działań temat ten nie jest punktowany.

Następnie Zastępca Przewodniczącego Pan Ryszard Kogut zarządził głosowanie nad Uchwałą nr 32 Grupy Roboczej do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich z dnia 24 maja 2018 r. sprawie akceptacji zmiany Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. W wyniku głosowania przyjęto Uchwałę nr 32 (załącznik nr 6 do protokołu). Spośród 43 osób uprawnionych w głosowaniu udział wzięło 27 osób, za głosowało - 27 osób, przeciw - 0, wstrzymało się - 0.

Ad 8. Następnym punktem posiedzenia były wolne wnioski i sprawy różne.

Głos zabrała Pani Magdalena Doniec z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego i zapytała czy w przyszłym konkursie dla Partnerów KSOW przewiduje się możliwość ograniczenia liczby tematów wybieranych we wniosku o wybór operacji, które są punktowane. Sprawa jest ważna ponieważ nabór wniosków w ramach zakończonego konkursu nr 2/2018 po raz kolejny pokazał, że partnerzy, którzy deklarują, że będą realizować na przykład 10 tematów otrzymali dużą liczbę punktów i takich partnerów jest wielu, natomiast pozostali, którzy deklarują znacznie mniej tematów, otrzymują mało punktów i ich wnioski o wybór operacji nie kwalifikują się do realizacji. Ponieważ punktowanie tematów jest wskazane w rozporządzeniu KSOW, stąd postulat ograniczenia wyboru do trzech tematów we wniosku o wybór operacji. W dalszej części wypowiedzi Pani Doniec nawiązując do wypowiedzi Pani Anny Dybowskiej powiedziała, że obecna formuła konkursu spowodowała, że mali Partnerzy KSOW mają mniejsze szanse na wdrażanie operacji w ramach KSOW.

Wnioski składają takie podmioty, które mają zdolności finansowe i mają struktury, żeby te wnioski napisać, natomiast małe podmioty nie podejmują się wdrażania operacji, ponieważ nie mają źródła prefinansowania. Pomimo chęci pomocy małym podmiotom, organizacjom, lokalnym stowarzyszeniom, którzy byli wcześniej wspierani przez projekty własne, obecnie nie chcą oni podjąć się finansowania większego projektu.

W odpowiedzi Pan Dyrektor Kogut wyjaśnił, że już była poruszana ta kwestia podczas dyskusji nad dokumentacją na potrzeby konkursu dla partnerów KSOW nr 2/2018. Dodał, że w przypadku konkursu 2/2018 nie podjęto decyzji o ograniczeniu liczby tematów, które mogą być realizowane w ramach operacji gdyż nie chciano wyeliminować operacji kompleksowych (tj. zawierających większą liczbę tematów). Z analizy przeprowadzonej przez BPT w przypadku operacji realizowanych na poziomie krajowym nie można jednoznacznie stwierdzić, że Partner zgłasza dużą liczbę tematów by uzyskać więcej punktów a realizuje w ramach wybranych do realizacji form jeden lub dwa tematy natomiast pozostałe traktuje „pobocznie”.

Ponownie głos zabrała Pani Doniec i dodała, że to do końca nie chodzi o to, że Partnerzy KSOW nie realizują wybranych przez siebie tematów, zgodziła się, że tematy są realizowane, bo jeśli jest np. dwudniowa konferencja w trakcie której są poruszane różne zagadnienia to jest wielość tematów i nie ma co do tego wątpliwości. Natomiast są partnerzy, którzy mimo tego, że jednostki wskazują, że mogą wybrać większą liczbę tematów, mają ciekawy wniosek, a we wniosku zaznaczają tylko jeden temat i nie ma szans, żeby ten wniosek był realizowany, bo uzyskają zdecydowanie mniejszą liczbę punktów. W sytuacji, kiedy de facto mogliby się pokusić i zrobić lepsze uzasadnienie i więcej napisać, np. „program wyjazdu studyjnego obejmuje ....” W konsekwencji sytuacja jest taka, że wniosek jest ciekawy, ale jednostki weryfikujące wniosek mają związane ręce bo wybierany jest projekt, który ma zaznaczone wszystkie tematy, np. czterdziestominutowe wykłady po każdym z wybranych tematów i nic nie można z tym zrobić.

W dyskusji głos zabrał Pan Dyrektor Kogut, który nawiązując do poprzednich wypowiedzi poinformował, że BPT wysłał do wszystkich jednostek czyli do urzędów marszałkowskich, CDR, WODR oraz do JC KSOW ankietę w celu zbadania ile jednostek jest za ograniczeniem liczby tematów i na tej podstawie, uwzględniając uzasadnienie ww. jednostek, zostanie podjęta decyzja. Dodatkowo BPT dokona analizy, czy ograniczenie liczby punktowanych tematów w konkursie nie będzie wymagało zmian w rozporządzeniu KSOW.

Następnie głos zabrała Pani Anna Dybowska, która zaproponowała, żeby powyższą zmianę dokonać na poziomie instrukcji wypełniania wniosku, analogicznie jak jest opisana logika interwencji w instrukcji. Jest to sprawa do przemyślenia, bo tematy i sposób punktacji jest regulowany rozporządzeniem KSOW, ale sposób wypełniania wniosku znajduje się w instrukcji. Należy przemyśleć, żeby nie zmieniać rozporządzenia tylko instrukcję wypełniania wniosku o wybór operacji.

Dyrektor Kogut poinformował, że ta sprawa wymaga przekonsultowania ze służbami prawnymi MRiRW, czy w dokumentacji konkursowej można wprowadzić ograniczenie liczby tematów wybieranych przez partner KSOW.

Ad 9. Po wszystkich wystąpieniach Pan Dyrektor Kogut zakończył posiedzenie Grupy Roboczej ds. KSOW. Dyrektor nawiązując do konkursu nr 2/2018 dla Partnerów KSOW wyraził, zadowolenie, że wpłynęło więcej wniosków na łącznie większą kwotę w stosunku do konkursu w roku 2017. Powiedział, że jeśli chodzi o zmiany w dokumentacji to wsłuchamy się w Państwa sugestie i będziemy starali się je uwzględnić w dokumentacji konkursowej.

W dalszej części wypowiedzi powiedział, że w związku z zatwierdzeniem dwuletniego Planu operacyjnego na lata 2018 - 2019 przed Partnerami KSOW jest teraz etap realizacji operacji i zachęcił do promowania realizowanych operacji m.in. na portalu KSOW i na stronach internetowych Partnerów KSOW. Ministerstwo zamierza zorganizować konferencję na poziomie krajowym, w której Partnerzy KSOW będą mogli zaprezentować swoje osiągnięcia i być może to zachęci inne podmioty do udziału w kolejnym konkursie dla Partnerów KSOW.

Podjęte uchwały przez Grupę Roboczą do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w dniu 24 maja 2018 r.:

1. Uchwała nr 28 w sprawie rocznego sprawozdania z realizacji Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020 za rok 2017.
2. Uchwała nr 29 w sprawie zmiany załącznika nr 1 do Regulaminu Grupy Roboczej do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.
3. Uchwała Nr 30 w sprawie zmiany uchwały nr 6 z dnia 12 października 2015 r. dotyczącej powołania grupy tematycznej do spraw innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich.
4. Uchwała nr 31 w sprawie akceptacji dwuletniego Planu operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2018-2019.
5. Uchwała nr 32 w sprawie akceptacji zmiany Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Wnioski i ustalenia z posiedzenia

- Zaplanowano ogłoszenie konkursu nr 3 dla Partnerów KSOW w IV kwartale 2018 roku.
- BPT zwróci się do urzędów marszałkowskich, CDR, WODR oraz do JC KSOW o opinię wraz z uzasadnieniem nt. wprowadzenia w formularzu wniosku o wybór operacji ograniczenia możliwości wyboru liczby tematów operacji, które Partnerzy KSOW mogliby wybierać do realizacji w ramach składanych wniosków o wybór operacji i na tej podstawie zostanie podjęta decyzja w tej sprawie.
- BPT zwróci się do urzędów marszałkowskich, CDR, WODR oraz do JC KSOW o uwagi i sugestie dotyczące proponowanych zmian w dokumentacji konkursowej obowiązującej dla konkursu nr 2/2018.

Załączniki:

1. Lista obecności.
2. Uchwała nr 28 w sprawie rocznego sprawozdania z realizacji Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020 za rok 2017.
3. Uchwała nr 29 w sprawie zmiany załącznika nr 1 do Regulaminu Grupy Roboczej do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.
4. Uchwała Nr 30 w sprawie zmiany uchwały nr 6 z dnia 12 października 2015 r. dotyczącej powołania grupy tematycznej do spraw innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich.
5. Uchwała nr 31 w sprawie akceptacji dwuletniego Planu operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2018 - 2019.
6. Uchwała nr 32 w sprawie akceptacji zmiany Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020.

Sporządziła: Izabela Komorowska

Sekretarz Grupy Roboczej ds. KSOW

Jednostka Centralna KSOW

Przewodniczący:

Ryszard Zarudzki